

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

Başta gelişmiş ülkelerdeki kırsal alanlar olmak üzere dünyadaki kırsal alanlarda özellikle son elli yıldan daha fazla bir süredir büyük bir değişim meydana gelmiştir.

- *Yeni yollar*
- *Yeni enerji hatları*
- *Yeni tasarlanmış alan desenleri*
- *Tarımın yeni biçimleri ve endüstriyel yapılar*
- *Ağaçlandırma ve ormansızlaşma*
- *Bolluk işaretleri.....*

Bütün bunlar kırsal peyzajların yorumlanması ve korunmasında bize yardımcı olacak konulardır.

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

Kırsal alanlarda değişen yalnızca fiziksel görünüm değildir. Belirtilen sürede başka değişiklikler de meydana gelmiştir.

20. yüzyılın ikinci yarısı boyunca kırsal alanlarda yaşamış olan insanların deneyimlerine dayalı olarak yorumladıkları sözlü tarihe göre kırsal kesimde yaşayan insanların yaşamlarının soyut kalitesinde de pe çok değişiklik meydana gelmiştir. Bu değişiklikler;

- ***Toplumun duygularında***
- ***Toplumdaki dayanışma duygularında***
- ***Toplumsal düzende***
- ***Toplumun huzurunda vd....***

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

Aynı şekilde kırsal alanlarda;

- *Tarımsal işgücündeki azalma*
- *Kırsal alanlara yeni yerleşimci göçü*
- *Köy hizmetlerinin kapatılması*

gibi ekonomik ve sosyal özelliklerdeki değişimin derecesini ölçmede istatistiksel verileri bulmak da kolaydır.

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

Bu değişimi kırsal alanlar için tehdit olarak gören politik grupların yürüttüğü kampanyalarla kırsal alanlardaki değişim algısı güçlendirilmeye çalışılmakta ve bu yüzden değişime karşı direnç gösterilmekte ve kırsal dünyanın kaybolmakta olan özelliklerinin korunmasına çalışılmaktadır. Örneğin: 1997 yılı temmuz ayında Britanya'nın çevresindeki dört bölgeden gelen protestocuların sayısı 125.000'den fazlaydı ve bu topluluk Londra'daki Hyde Park'ta bir miting düzenlemiştir. Bu toplantı kırsal ittifak baskı grubu tarafından düzenlenmiş olup başlıca amacı köpeklerle vahşi memelilerin avlanmasını yasaklama girişimine karşı yapılmıştır.

The GUARDIAN gazetesindeki bir alıntıda bir protestocunun iddiasına göre **“kırsal insanların”** kendilerine özgü kültürleri tıpkı yağmur ormanlarındaki yerli kabileler gibi tehdit altındadır.

Günümüzde
kırsal
değişim

Değişimin hızı ve
sürekliliği

Değişimin
bütünlük ve
birleştiriciliği

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

1. Değişimdeki hızı ve süreklilik

Kırsal ekonomiler ve toplumlar yalnızca değişmiyorlar aynı zamanda değişimin sürekliliği ve hızı kırsal alanları birbiri ardısıra gelen yeni keşifler ve eğilimlerle adeta dalgalar halinde etkilemektedir. Değişimin bu güçlü temposu geç modernleşmedeki teknolojik gelişmeler ve sosyal reformların oranı ölçüsünde gerçekleşmektedir.

Küreselleşme, modernleşme ve kırsal dünya

2. Değişimin bütünlük ve birleştiriciliği:

18. yüzyılda Britanya'da tarım arazilerinin çevrilmesi örneğinde olduğu gibi kırsal değişimin pek çok tarihsel örnekleri devrimsel niteliktedir fakat bunların mekansal etkileri sınırlı olmuştur. Bunun tersine günümüzün kırsal değişim süreçleri, küresel düzeyde bir yankı yapmaktadır. *Kırsal alanlar küresel sosyal ve ekonomik süreçlerle yakından ilişkilidir ve küreselleşme koşullarında kentsel mekanlarla kırsal alanlar arasındaki farklılıklar giderek ortadan kalkmaktadır.*

Kırsal alanlardaki değişimin hızı ve sürekliliği; değişimin bütünlük ve birleştiriciliği Dünya'yı çeşitli şekillerde etkilemektedir

Brezilya'daki
Amazon Ormanları

Antalya'daki örtüaltı
(sera) tarım alanları

İklim Değişikliğinin Türkiye Tarımına Olumsuz Etkileri

**Tarımsal
üretimde
azalma**

**Gıda
fiyatlarında
artış**

**Gıda
güvenliği
sorunu**

Modernleşme, teknoloji ve sosyal değişim

Modernleşme, teknoloji ve sosyal değişim

Modernleşme, kırsal ekonomilerin harekete geçmesinde, kırdada yaşayan insanların yaşam standartlarının yükselmesinde ve kentlerle kırsal alanlar arasındaki eşitsizliğin azalmasında anahtar bir role sahiptir. Bu anlamda, modernizasyon genellikle yolların inşası, elektrifikasyon ve konutların yenilenmesi programları olarak tanımlanmıştır. Böylesi projeler kırsal peyzajda belirgin izler bırakmıştır ancak bu tip çalışmaların daha belirgin olan boyutu kırsal nüfus için onların yaşamlarını değiştirecek olan teknolojik yenilikleri satın almaları ve tüketim toplumuna katılmaları konusunda fırsatlar yaratmasıdır. Teknolojik yenilikler listesi kırsal toplumların ekonomik ve sosyal yaşamını geniş ölçüde değişime uğratmıştır. Bunlar içinde üç tanesi üzerinde önemle durmak gerekmektedir.

**Kırsal alanların değişimine
neden olan başlıca araçlar**

Soğutucular
(soğutma cihazları
ve sistemleri)

Motorlu taşıtlar

İletişim teknolojisi

Modernleşme, teknoloji ve sosyal değişim

1. Soğutucular (soğutma cihazları):

- Tarımsal ürünlerin depolanması ve gündelik kullanımı
- Soğutma sistemleri vasıtasıyla ürünlerin çok uzaklara taşınabilmesi
  - *Meyve*
  - *Sebze*
  - *Et ve süt ürünleri*
- Bu yolla tarım ürünlerinin yalnızca yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki ticaretin bir parçası değil aynı zamanda küresel ticaretin bir parçası olması ve çiftçilerin perakende şirketleri ve pazarın diğer unsurlarına göre güçlenmesi.
- Kırsal nüfusun alışveriş ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi.

Modernleşme, teknoloji ve sosyal değişim

2. Motorlu taşıtlar:

- Kırsal alanlarda üretim ve tüketim alışkanlıklarının değişmesine neden olmuştur.
- Traktör, biçerdöver vb araçlar çiftçiliğin doğasını değiştirmiş ve kol gücüne olan ihtiyacı azaltmıştır.
- Kırsal kesimde özel araç sahipliğinin artması kırsal kesim insanının hareketliliğini artırmıştır.

Modernleşme, teknoloji ve sosyal değişim

3. İletişim teknolojisi:

- *Radyo*
- *Televizyon*
- *Telefon*
- *İnternet*

Küreselleşme ve kırsal alanlar

Küreselleşme ve kırsal alanlar

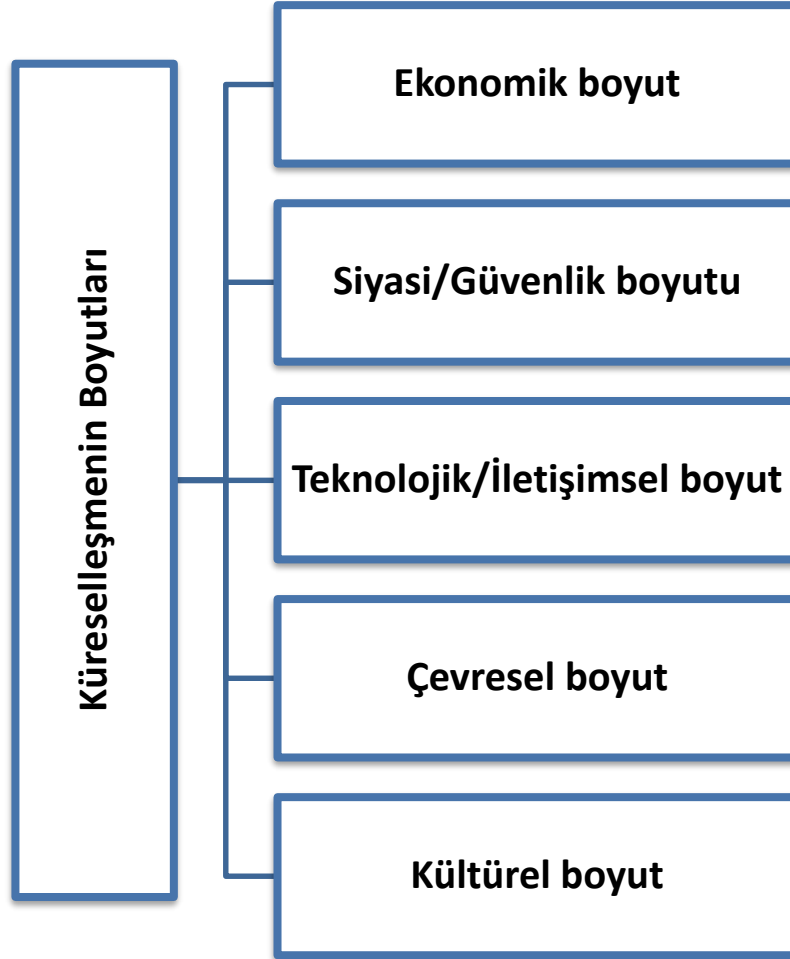
Gelişmiş dünyadaki kırsal alanlar, ilk Avrupalı kolonistlerin Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'da tarım yapmaya başlamaları yeni bitkileri (ürünleri) oluşmaya başlayan kolonilerden kendi ülkelerine götürmelerinden beri küresel ticarete ve göçlere konu olmaktadır. Bununla birlikte küreselleşmenin günümüzdeki tanımlaması tek bir tanımın yapılamamasından dolayı güçtür. Çünkü küreselleşme farklı boyutları olan geniş bir kavram olarak düşünülmelidir.

Küreselleşme kavramsal olarak yalnızca malların, insanların sermayenin dünya genelindeki hareketi olmayıp aynı zamanda dünya genelinde yerlerin veya mekanların bağıllığı iletişimi anlamına da gelmektedir.

Küreselleşme nedir?

Küreselleşme nedir?

- ***Küreselleşme, malların, bilginin, iletişimin, ürünlerin, hizmetlerin ve insanların sınırlar ötesi hareketliğidir.***
- Küreselleşme süreci, pazar ve ticari liberalleşmedeki gelişme trendlerini, yabancı sermaye yatırımlarını, özelleştirmeyi, finansal yeniden düzenlemeleri, hızlı teknolojik değişmeyi, otomasyonu, iletişim ve ulaşımdaki değişimleri, standardizasyon ve göçü kolaylaştırmaktadır.

Ekonomik Küreselleşme

Tipik gıda ürünlerinin üretim yerinden tüketim alanlarına yaklaşık
seyahati
(Cedar Falls, Iowa)

Ürün	Kaynağı	Km
Tavuk	Colorado	1085
Patates	Idaho	2100
Havuç	California	2735
Domates	California	2735
Mantar	Pennsylvania	1290
Marul	California	2735
Elma	Washington	2300
Turp	Florida	1930

Kaynak: Woods, 2005.

Tipik gıda ürünlerinin üretim yerinden tüketim alanlarına yaklaşık
seyahati
(London, England)

Ürün	Kaynağı	Km
Tavuk	Tayland	10.689
Patates	Israel	3519
Havuç	Güney Afrika	9620
Domates	Suudi Arabistan	4936
Mantar	Indenosia	11.710
Marul	Spain	1541
Elma	USA	16.303
Turp	South Africa	9620

Kaynak: Woods, 2005.

Seçilmiş hayvansal ürünlerde dünya ihracatı (Toplam dünya tüketim oranı)

	1964-66	1974-76	1984-86	1997-99
Sığır ürünleri	9.4	10.3	12.2	16.4
Domuz eti	5.7	6.0	7.9	9.6
Kümes hayvanları eti	4.0	4.7	6.3	13.9
Tüm etler	7.4	7.9	9.4	12.7
Süt ve süt ürünleri	6.0	7.6	11.1	12.8

Kaynak: Woods, 2005.

Ekonomik Küreselleşme

Ekonomik küreselleşmenin kırsal alanlar üzerindeki ikinci etkisi, küresel şirketlerdeki yükseliştir. Yine bu en açık biçimde tarımla ilgilidir. Örneğin, günümüzde küresel tohum pazarı dört büyük küresel şirketin kontrolündedir. Bunlar: *Monsanto, Syngenta, DuPont, Aventis*.

Mısır ihracatının %80'den fazlası; Soya ihracatının %65'ten fazlası Amerika Birleşik Devletleri tarafından yapılmakta ve bu ihracatı üç şirket kontrol etmektedir. Avustralya'da perakende gıda dağıtım sisteminin %75'i üç şirketin kontrolündedir. Bundan başka belirli bireysel şirketler stratejik birliktelikler çerçevesinde ortaklıklar kurarak gıda zinciri kümelenmelerinde bu sektörleri kontrol etmektedirler. Cargill ve Monsanto, ConAgra, Novartis ve Archer Daniels Midland.

Ekonomik Küreselleşme

ABD'de perakende gıda satışlarının %40'tan fazlası beş büyük süpermarket zinciri tarafından kontrol edilmektedir. Bunlar: Kroger, Alberstones, Wal-Mart, Safeway, Ahold USA. Bu şirketlerden bazıları faaliyetlerini küresel düzeyde yaygınlaştırmaya başlamıştır.

Bu tür şirketlerin kırsal alanlarla olan ilişkisi; çiftçilerden ve kooperatiflerden büyük ölçülü satın almalar yapmasıdır. Bunun yanında bu tür büyük marketler köylerde ve kasabalarda iş yapan küçük ölçekli bakkal, kasap, manav vb. işletmelerin işlerinin almasına hatta buraların kapanmasına yol açabilmektedir.

Ekonomik Küreselleşme

Ekonomik küreselleşmenin kırsal alanlar üzerindeki etkisinin üçüncü özelliği; küresel düzenleyici çevrelerin öneminin artmasıdır. Kırsal ekonomilerin küresel ticari ağlardaki önemi arttığı için ulusal hükümetlerin kırsal alanlar için ekonomik yaşamı düzenleme kapasitesi azalmaktadır.

World Trade Organization (WTO)

Kaynakça

- AYSAN, A.F., DUMLUDAĞ, D. (Eds.) 2014. Kalkınmada Yeni Yaklaşımlar, İmge Kitabevi, Ankara.
- BAKIRCI, M. 2007. Kırsal Kalkınma: Kavramlar, Politikalar, Uygulamalar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- CEYLAN, S. 2019. Kırsal Alanların Yeniden Yapılanmasında İkinci Konutların Etkisi: Pelitköy (Burhaniye) Örneği, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Beşeri ve İktisadi Coğrafya Bilim Dalı, Doktora Tezi (Yayımlanmamış), Ankara.
- GERAY, C. 2011. *Kırsal Gelişme Politikaları*, Phoenix Yayınevi, Ankara.
- GİRGİN, İ. 2008. *Kırsal Altyapı*, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No:1562, Ankara.
- GÜNAYDIN, G. 2010. Tarım ve Kırsallıkta Dönüşüm: Politika Transferi Süreci/AB ve Türkiye, Tan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- HILL, M. 2003. *Rural Settlement and The Urban Impact on the Countryside*. Hodder & Stoughton, London.
- MORRIS, J., BAILEY, A., TURNER, R.K., BATEMAN, I.J. (eds). 2001. *Rural Planning and Management*. Edward Elgar Publishing, Glos, UK.
- MOSELEY, M. 2003. *Rural Development: Principles and Practice*. Sage Publications.
- SHEPHERD, A. 1998. *Sustainable Rural Development*. Palgrave, New York.
- SINGH, S. & SINHA. S.P. *Strategies for Sustainable Rural Development*. Deep&Deep, New Delhi.

Kaynakça

- TEKELİ, İ. 2011. *Anadolu'da Yerleşme Sistemi ve Yerleşme Tarihleri*, Tarih ve Yurt Vakfı yayınları, İstanbul.
- TEKELİ, İ. 2016. Dünyada ve Türkiye'de Kent-Kır Karşılığı Yok Olurken Yerleşmeler İçin Temsil Sorunları ve Strateji Önerileri, İdealkent Yayınları, Ankara.
- TOLUN-DENKER, B. 1977. *Yerleşme Coğrafyası: Kır Yerleşmeleri*, İstanbul Üniversitesi Yayınları No:2275, Coğrafya Enstitüsü Yayınları No:98, İstanbul.
- TUNÇDİLEK, N. 1978. *Türkiye'nin Kır Potansiyeli ve Sorunları*, İstanbul Üniversitesi yayınları No:2364, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. 2015. *Ekonomik Coğrafya: Kalkınma ve Küreselleşme*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. ÖZGÜÇ, N. 2015. *Beşeri Coğrafya – İnsan, Kültür, Mekan*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- TÜRKİYE ÇEVRE VAKFI. 1997. *Türkiye'nin Tarım Politikası ve Çevre*. Ankara.
- TÜRKİYE İŞ BANKASI. 1999. *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul.
- WOODS, M. 2005. *Rural Geography*, SAGE, London.